

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชื่อผู้วิจัย	กาญจกัณฑา เหมือนเพชร
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียน	ขุนหาญวิทยาสรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
ปีที่พิมพ์	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไป สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาแบบจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) พัฒนาแบบจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) ประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และเก็บข้อมูลจากการสอบถามประชากรเป้าหมายคือ ครูผู้สอนภาษาไทย จากกลุ่มโรงเรียนขุนหาญสหวิวัฒน์ จำนวน 26 คน และตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2.1) รูปแบบชั่วคราว 2.2) แบบประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบ 2.3) พัฒนาหรือสร้างเครื่องมือประกอบรูปแบบ ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 11 ห้อง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ จำนวน 31 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 จำนวน 25 แผน แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 40 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 4 คือ ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐาน ผสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐาน ผสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวม ครูภาษาไทยมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐาน ผสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐาน ผสานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล โดยได้นำแนวคิดทฤษฎีสันับสนุนคือทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) และทฤษฎีการรู้คิด (Metacognition) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างสถานการณ์ปัญหา (Problem Determination) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระหายอยากรู้ อยากเห็น เกิดข้อสงสัย โดยการกระตุ้นด้วยภาพ วิดีโอ บทอ่านสั้นๆ หรือเกม ขวนสนทนาด้วยคำถามกระตุ้นคิด ให้นักเรียนบอกเล่าตามประสบการณ์ความรู้เดิม แล้วชวนให้ตั้งคำถามค้นคว้าหาคำตอบ 2) ขั้นสำรวจและวิจัย (Research) เป็นขั้นสำรวจแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของนักเรียนจากแหล่งข้อมูล สื่อ ใบความรู้ที่ครูจัดเตรียม หรือจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมที่น่าสนใจ ให้ผู้เรียนตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์ วิจัยข้อมูลกับเพื่อนและครูผู้สอนในประเด็นที่ศึกษา 3) ขั้นตกผลึกความคิด (Synthesis) เป็นขั้นฝึกกระบวนการคิดไตร่ตรองหรือใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้ความคิดรวบยอดที่สมบูรณ์ ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การระบุประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น ขั้นที่ 3 การนิรนัย ขั้นที่ 4 การอุปนัย และขั้นที่ 5 ข้อสรุป 4) ขั้นสร้างผลงาน (Production) เป็นขั้นที่ให้นักเรียน

สร้างสรรค์ผลงาน สร้างสรรค์วิธีนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การเขียน และแสดง ผลงานที่เป็นความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจของตน และ 5) ชั้นประเมินและสรุป (Summarize and Evaluate) เป็นขั้นให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ของตน ด้วยการเรียบเรียงข้อมูลองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบ สาระสำคัญครบถ้วน เพื่อให้จดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเป็นความคิดรวบยอด ให้นักเรียน เชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และประเมินความรู้ที่ได้รับด้วยใบงาน ใบกิจกรรมหรือ แบบทดสอบ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้

4.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4.2 ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นฐานผลานกับแนวคิดการรู้คิด เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก